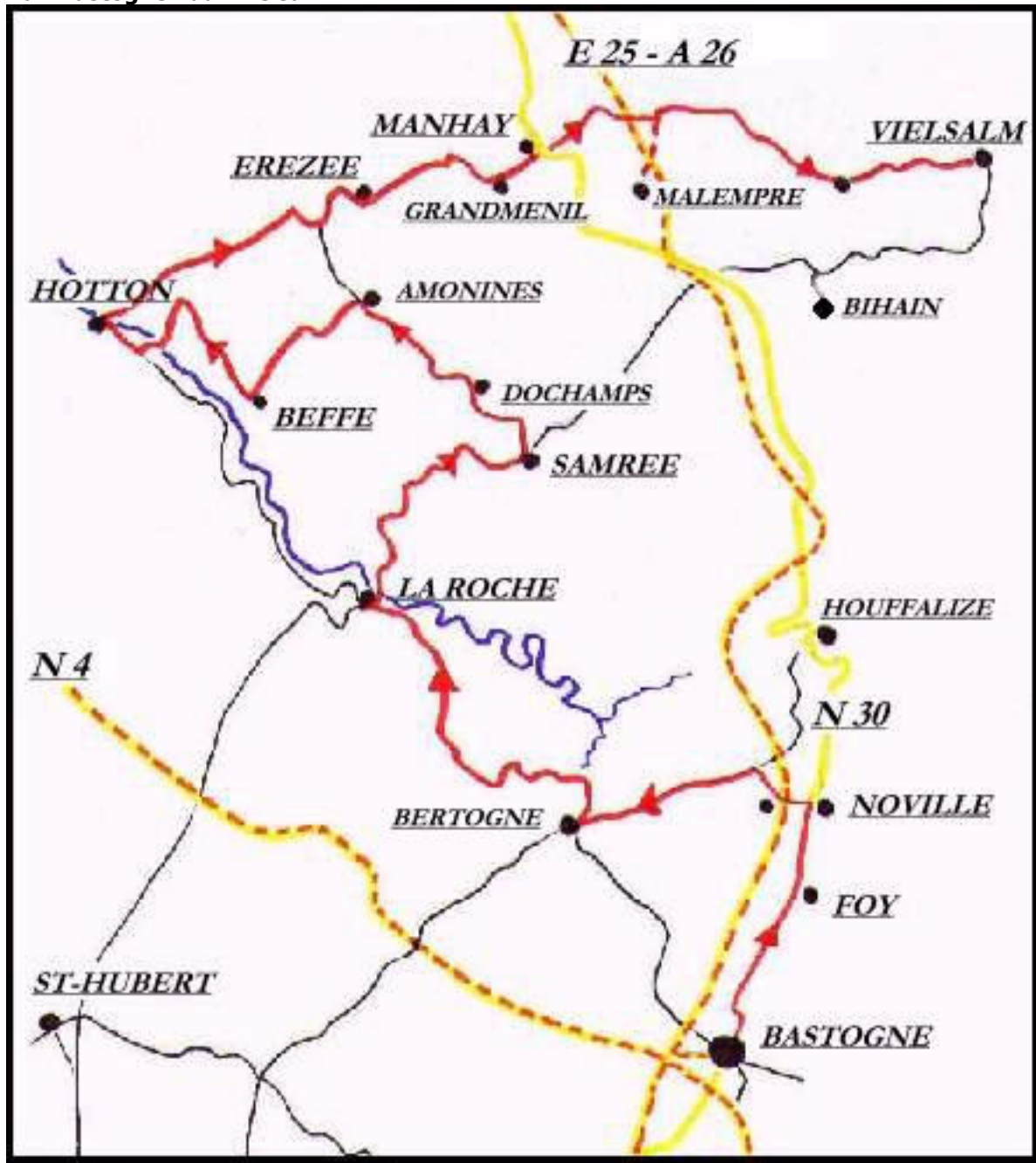


## TOUR DE SLAGVELDEN VAN DE ARDENNEN - EEN TOUR IN DE WESTELIJKE SECTOR

### Van Bastogne naar Vielsalm



Onderstaande tour neemt u mee langs een interessante route. We starten in Bastogne nabij het Historical Center Mémorial du Mardasson. Komende vanuit Bastogne rijdt men rechtdoor vlak voor men de afslag naar het Historical Center neemt. Via deze smalle weg rijden we noordwaarts richting Foy en gaan via Noville naar La Roche-en-Ardenne om via allerlei dorpjes uiteindelijk aan te komen in Vielsalm. Soms zijn in deze plaatsen geen sporen (meer) te vinden van de strijd die hier bijna 60 jaar geleden woede. Maar probeer niet te vergeten hoeveel bloed hier verspild is terwijl u geniet van een prachtige omgeving. Toch zijn nog steeds bijvoorbeeld schuttersputten in de bossen ten zuiden van Foy te vinden.

## NAAR FOY EN NOVILLE

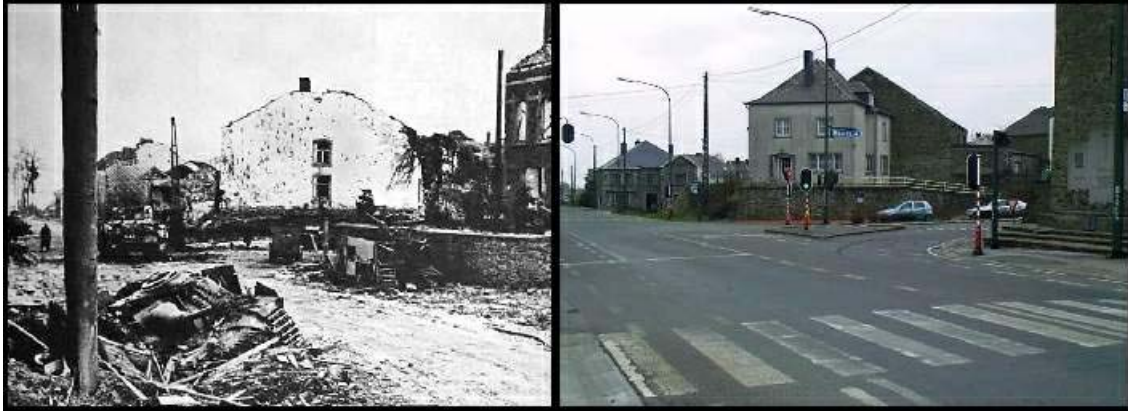
Nadat Bastogne ontzet was op 26 december maar nog lang niet veilig, werden er al plannen gemaakt om uit te breken naar het noorden. Op 3 januari 1945 zat de 101st Airborne Division ten zuiden en oosten van Foy, enkele kilometers ten noorden van Bastogne. Foy was omcirkeld in een U vorm waarvan op 3 januari de rechterflank was ingenomen en tot 9 januari werden de bossen rond Foy verder gezuiverd en de linkerflank ingenomen. Op 13 januari zou 2nd Battalion van het 506th PIR, Easy Company vanuit het zuiden een rechtstreekse aanval ondernemen op Foy. Foy was niet het eigenlijke doel, dat was Noville. De frustratie van weken in de verdediging uitte zich in de vastberaden aanval op Foy. Ondanks een stroeve aanloop door een voorzichtige officier werd Foy vlot ingenomen. De Duitsers vochten hard terug maar moesten terug trekken naar Noville. De volgende ochtend plaatsten de Duitsers een tegenaanval en verdreven de paratroopers weer uit Foy, voor de zesde maal ging Foy over in andere handen. Maar om half 10 diezelfde morgen, met hulp van artillerie, wist Easy Company Foy weer terug te pakken. Om 12.00 uur maakten de troepen zich gereed om door te stoten naar Noville. Het terrein was zwaar van de sneeuw en kou en de soldaten kwamen die dag niet verder dan Cobru. Een patrouille wist die nacht even in Noville te komen maar trok terug.

Bij het kruispunt van Foy met de N30 kunt u oversteken richting Recogne (of komende vanuit Bastogne, linksaf). Hier bevindt zich een Duitse begraafplaats met 6807 graven. Lees de stenen en zie hoeveel jonge slachtoffers hier liggen.



*Recogne, de Duitse begraafplaats, met één van de vele stenen*

In de vroege morgen van de 15de januari werd een nieuwe aanval ingezet met tanks. In de hoop gebruik te maken van deze wapens rende een sergeant naar een tank om hen de weg te wijzen. Terwijl hij naar de commandant riep, in zijn toren, realiseerde hij zich plots dat het een Duitse tank was! De tank zette de achtervolging in op de vluchtende sergeant en zijn metgezel, een luitenant. Ze wisten te ontkomen. De Duitse Tiger schoot enkele granaten in al reeds uitgeschakelde Shermans en vertrok om even later door een P-47 Thunderbolt zelf uitgeschakeld te worden. Het stond al op de 'lijst' sinds 20 december om ingenomen te worden, maar op 16 januari 1944 was Noville eindelijk in stevige Amerikaanse handen. (Voor het complete verhaal, lees 'Band of Brothers' van Stephen E. Ambrose)



*Noville, Toen en Nu*

Bij het Mémorial du Mardasson sprak ik een Duitse veteraan. Hij vertelde me dat hij bij Noville zijn beste kameraad had verloren en dat hij hem bezocht had op het Duitse kerkhof van Recogne. Ik vroeg hoe oud hij ten tijde geweest was. Hij was in november 1944, 18 jaar geworden en een maand later moest hij de zwaarste ontberingen uit zijn jonge leven doorstaan. Hij liet zijn rechterhand zien. Een rafelig litteken liep van tussen zijn vingers naar zijn pols. Hij was bij Noville geraakt door Amerikaans vuur en was afgevoerd. Gelukkig voor hem was de oorlog daarmee beëindigd ,... dacht hij. Maar nu hij ouder werd kwamen de verschrikkelijke beelden dagelijks terug. Een oorlog van één maand, duurde bij deze man al 60 jaar. Een gesprekje met een oudstrijder, van welke kant het ook is, Duitser, Amerikaan of Brit,... het brengt opeens de oorlog dichterbij. Het doordringt je ziel. Natte ogen van een soldaat die gestuurd werd door figuren die het beste met 'hun' volk voor hebben. Dat deze 'leiders' eens goed zouden luisteren naar veteranen,... of het allemaal de offers wel waard is.

## **NAAR LA ROCHE-EN-ARDENNE**

Ga vanuit Noville linksaf naar Mabompré en draai linksaf de N826 op naar Bertogne. Bij Bertogne, rechtsaf de N 834 op naar La Roche-en-Ardenne.

Op 10 september 1944 was La Roche bevrijd door de geallieerden, maar op 21 december van dat jaar trokken de Duitse troepen wederom La Roch binnen. De stad werd daarop constant bestookt door de Amerikaanse artillerie. Tot 11 januari 1945, vlogen 70.000 granaten de stad binnen. De stad raakte zwaar beschadigd, meer dan 80 procent werd vernietigd. In de morgen van de 11de Januari 1945 trokken de Britse troepen vanuit Hotton, La Roche binnen. Het Britse 153rd Infantry Brigade van het 51st Highland Division maakten hier contact met de oprukkende Amerikanen van het 84th US Infantry Division.

La Roche is ook zeer de moeite waard om 'gewoon' te bezoeken. Gelegen in een dal in de bocht van de rivier de Ourthe is het prachtig gesitueerd om van bovenaf te bekijken. In het centrum van het stadje is het zeer indrukwekkende 'Musée de la Bataille des Ardennes' gevestigd. Het is gelegen aan de Rue Châmont 5. Laat u niet afschrikken door de buitenkant. Binnen vindt u drie verdiepingen met originele voorwerpen die herinneren aan het Ardennen Offensief. De eigenaar is een serieuze verzamelaar (die ook Nederlands spreekt) met een oog voor detail. Alles ziet er keurig gerangschikt uit en beslist niet 'verstoofd', zoals menig ander museum.

Achter het museum is een groot plein. Hier staat in een hoek een opvallend monument, een M26 'Pershing' tank. De directe voorloper, de T26 werd versneld naar Europa gestuurd toen de Duitsers het Ardennen Offensief inzetten. Er was grote vraag naar het 90mm geschut dat deze tank droeg.



*De M26 'Pershing', zware tank te La Roche*

Verlaat het centrum en ga naar 'boven' (richting Hotton). Hiervandaan heeft u een heel mooi uitzicht op La Roche. Bij het kruispunt 'boven' staat een 'Achilles' Tank-Destroyer Mk10. Het voertuig was ooit eigendom van het 'Battle Museum' te Aywaille (nu gesloten). Het is liefdevol gerestaureerd door de eigenaar van het Musée de la Bataille des Ardennes.

Voor het vervolg van onze route, laten we de 'Achilles' rechts van ons en zakken weer af richting La Roche. In La Roche gaan we de brug over van de Ourthe en dan links naar Samrée.

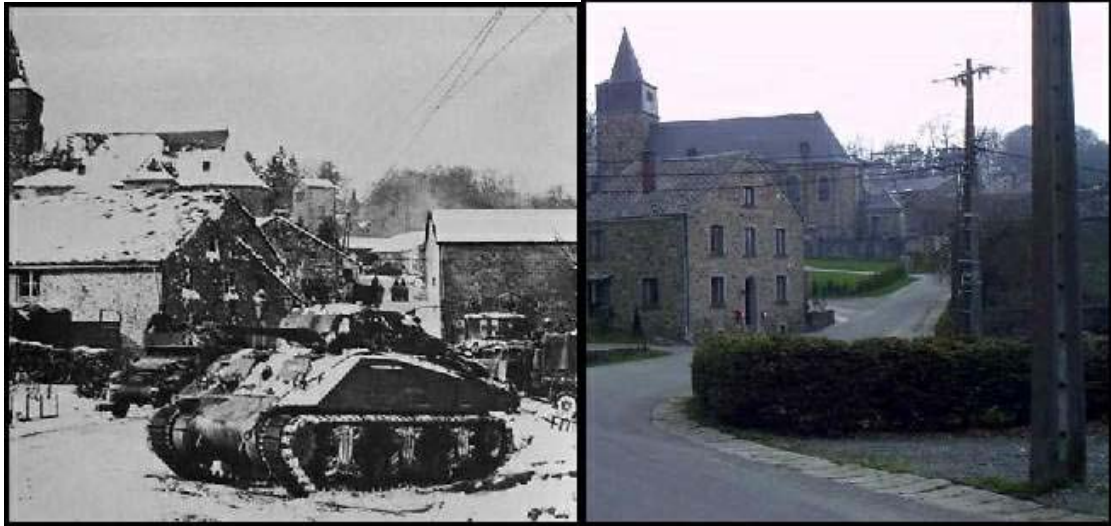


*De Mk10 Tank Destroyer 'Achilles'*

We vervolgen onze tour via Samrée richting Hotton en dan naar Vielsalm. We volgen globaal de grens welke de Duitse troepen bereikten tijdens het Ardennen Offensief.

## Naar Hotton

Vanuit La Roche-en-Ardenne rijden we 8 kilometer naar het noorden, richting Samrée. Hier gaan we linksaf richting Dochamps. Onderstaande foto toont het Amerikaanse 2nd Armored Division dat Dochamps binnen trekt.



*Dochamps, Toen en Nu*

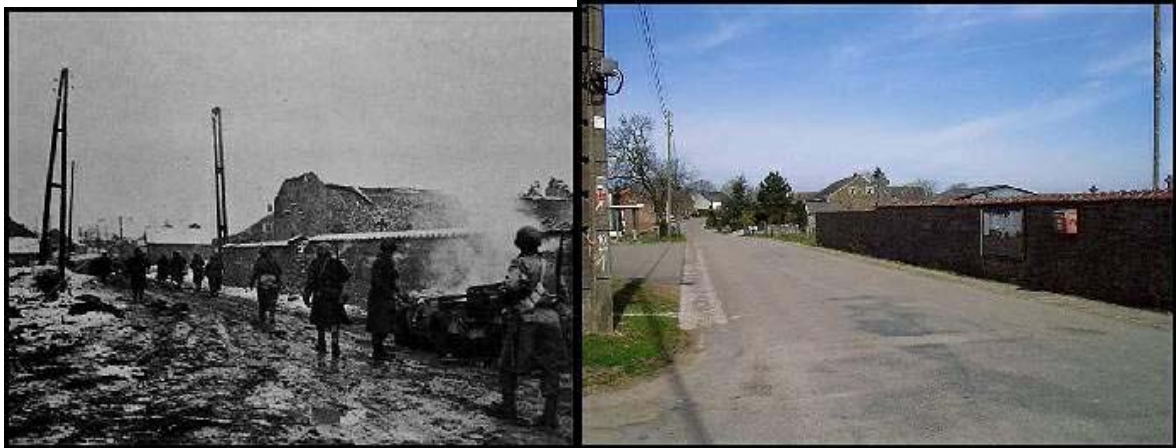
We vervolgen onze weg richting Amonines. In dit dorpje draaien we linksaf naar Beffe. In dit gebied vocht de Task Force Hogan, het 3rd battalion, een onderdeel van de 3rd Armored Division. Geheel omsingelt door drie Duitse divisies vocht de Task Force vanaf 22 december 1944 met een groot tekort aan voorraden. Toch wisten ze regelmatig de Duitse linies te doorbreken richting Marcouray. Op 25 december zat de Task Force geheel zonder brandstof en was genoodzaakt om hun voertuigen te vernietigen. Te voet infiltrerden de Amerikanen de Duitse linies en wisten zich weer bij de 3rd Armored Division te voegen.

Een Sherman tank met 67mm kanon maar zonder tracks staat als monument in het dorp Beffe ter na gedachtenis aan Task Force Hogan. De tank stond tientallen jaren aan de weg tussen Samrée en Amonines langzaam te vergaan.



*De Sherman van Beffe*

Onderstaande foto's zijn genomen nabij de Sherman van Beffe. Het is de muur van de gemeentelijke begraafplaats. De situatie is nog geheel hetzelfde als bijna 60 jaar geleden en ik wilde u deze frappante vergelijking niet onthouden. Op de linkerfoto is een jeep te zien die geraakt is door Duits granaat vuur.



*Troepen van het 290th Regiment, 75th Division trekken door Beffe*

We gaan nu verder naar Hotton dat ongeveer tien kilometer naar het westen ligt.

Nabij Hotton is een Gemeenebest begraafplaats te vinden. Hier liggen bijna 700 onder Engelse vlag omgekomen manschappen begraven, en één Belg. Niet alleen liggen hier manschappen die omgekomen zijn tijdens het Ardennen Offensief, ook soldaten die in de meidagen van 1940 zijn gevallen zijn na de oorlog hier herbegraven. Dit was de sector van het 30ste Britse Korps dat de Duitsers onder andere bij Hotton wisten tegen te houden. Onderdelen van het 53rd (Welsh) Infantry Division en de ondersteunende tanks verhinderden hier dat de Duitsers via de bruggen van Hotton naar de Maas konden doorstoten. Om deze herinnering levend te houden is er een monument geplaatst in de vorm van een koepel van een Sherman Firefly aan de weg Hotton/Erezée (de N 807). Deze weg geeft ook de grens aan, tot hoe ver de Duitsers tijdens het Ardennen Offensief ongeveer kwamen (met uitzondering van een lange vinger vanaf Marche-en-Famenne tot aan Celles).



*Links: de Gemeenebest begraafplaats, rechts: de Sherman Firefly koepel*

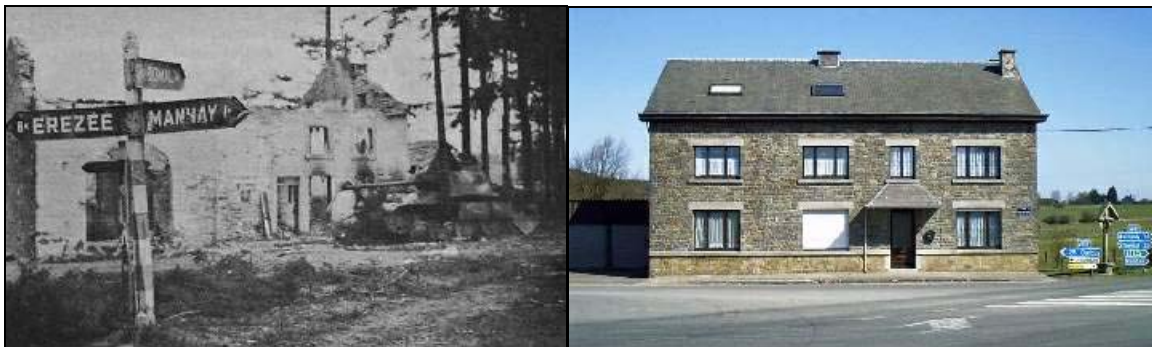
Via de N 807 rijden we naar Erezée en door naar Grandmenil en Manhay. Dit gebied werd gecontroleerd door onderdelen van het Amerikaanse 7 Korps. In de dorpskern van Grandmenil is één van de weinig overgebleven Panther tanks te vinden. In de jaren zeventig nog 'hilarisch' roze geschilderd (als verwijzing naar de 'Pink Panther?'), staat de tank er nu in 'redelijke' conditie bij. De Panther Ausf G behoorde tot het 2de SS Panzer Division. Hij werd door brandstof tekort achtergelaten op 26 december 1944 in een weiland hier in de buurt.



*De Panther van Grandmenil*

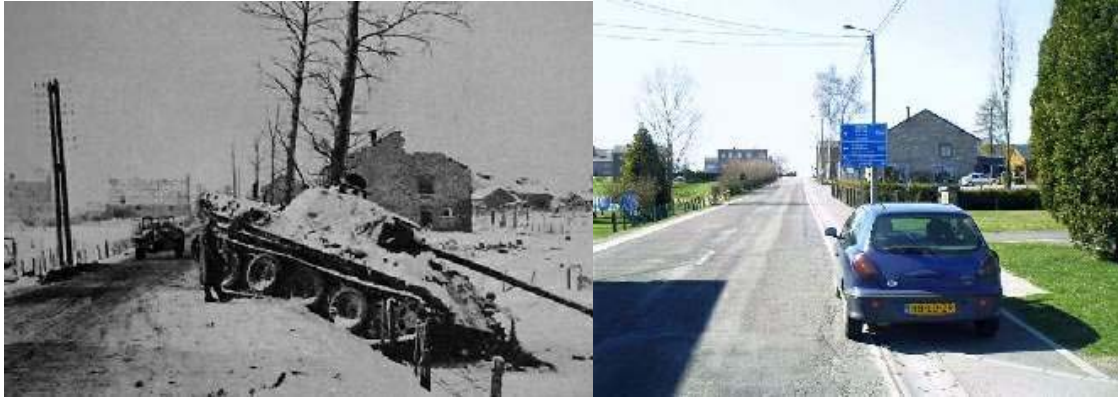
We vervolgen onze tour naar Vielsalm. Eerst naar Manhay en via enkele dorpjes door naar Vielsalm. Mocht u dan nog puf hebben, dan kunt u nog naar Houffalize.

Na het bezoek aan Grandmenil rijden we door naar Manhay.



*Kruispunt Grandmenil richting Manhay, Toen en Nu*

In Manhay is een belangrijk kruispunt dat het doel was van het 2de SS Panzer. Deze trokken op 24 december vanuit de richting Odeigne op naar Manhay. Eén onderdeel van het 1130th Regiment trachtte Freyneux binnen te trekken via de noordzijde maar werd zwaar door de Amerikanen van Task Force Kane teruggeslagen. Een andere groep probeerde het via Lamormenil maar die faalde ook in het vuur van de verdedigende Amerikanen. Ondertussen lagen de troepen van Task Force Brewster te wachten nabij het kruispunt van Manhay. Hier kwam in snel tempo Fuehrer Begleit Brigade opgestoomd om Regné in te nemen over de N 89 vanaf Salmchâteau. Deze maakten met hun panzers de route open voor de 4de Panzer Grenadier. Deze moesten de meest westerse sector van de 82nd Airborne Division Division, en dan met name de 2nd Battalion van het 325th Glider Infantry te Fraiture verdrijven. Het 325th nam een nieuwe positie in en de verdedigende lijn liep nu globaal voor de 82nd vanaf Trois-Pont tot aan Manhay. Als ondersteuning zaten in de zuidelijke sector rond Manhay het 3rd Armored en de 7th Armored Division. In de nacht van de 24ste op de 25ste december lagen rond Manhay de Duitsers onder een kraakheldere nacht te wachten om in de aanval te gaan. Aan de kop van de Duitse colonne reed een zogenaamde Judas Geit Sherman tank. Deze moest de Amerikanen even in verwarring brengen. Dit slaagde in enkele gevallen zeer dramatisch. Onderdelen van het 7th Armored lieten de Duitsers te dicht anderen. Deze wisten in snel tempo verschillende Amerikaanse Shermans uit te schakelen.



*Manhay, Toen en Nu*

In snel tempo trokken de Amerikanen zich terug naar het noorden en viel Manhay in Duitse handen. Overal reden Amerikaanse tanks te zoeken naar een uitbraak naar het noorden. Overal doken Duitse troepen op die verschillende leidende tanks uitschakelden waardoor de wegen verstopt raakten. Commandanten van de terugtrekkende Amerikanen gaven opdracht de achter op komende tanks te verlaten en te voet naar vriendelijk linies te trekken.

Maar hulp was onderweg vanaf La Gleize, CCB van het 30th Division. Task Force McGeorge arriveerde die middag ten westen van Granmenil. Terwijl deze zich gereed maakten voor een aanval kwamen opeens elf P-38 Lightning jachtbommenwerpers van het 430 squadron naar beneden gedoken. Task Force McGeorge werden per abuis voor Duitse troepen aan gezien en in het volgende bombardement werden van het CCB 39 mannen gedood door eigen bommen. Maar toch zette men de aanval door op Granmenil om 20.00 uur die avond. Maar de verdediging van de Duitsers dreef hen weer uit de Granmenil. Maar, de Duitsers werden hier in hun opmars vertraagd en dat zou beslissend zijn voor de hele verdere operatie naar de Maas. Ieder keer als het 3d Panzer Grenadier een aanval inzette om uit te breken ten zuiden en ten westen van Granmenil werden ze genadeloos bestookt door de Amerikaanse jachtbommenwerpers en de artillerie. Ook gingen de gevechten op en neer rond het kruispunt van Manhay. Ondanks dat Granmenil en Manhay door het 2de SS Panzer Division op 26 december in handen was, bleek de slagkracht verdwenen. Aanvoer van verse troepen werd enorm vertraagd door de overvolle wegen en de constante dreiging vanuit de lucht. Het 4de Panzer Grenadier trachtte een uitbraak vanuit de bossen ten oosten van Manhay. Maar ter hoogte van Tri-le-Cheslaing werden ze terug geslagen door het 82nd Airborne Division. Ook een omcirkeling van het dorp faalde vanwege één Sherman tank die de opmars stuitte!

General Ridgeway stuurde een verse eenheid, het 3rd Battalion, 517th PIR van het 82nd naar Manhay. In de morgen van de 27ste december vielen deze om 04.00 uur Manhay binnen. Ten koste van 10 doden en 14 gewonden werden de Duitsers uit Manhay verjaagd.





*Propaganda voor het 82nd Airborne Division in de jaren 70*

Ondanks de dunne verdediging en langgerektheid van het front dat het 82nd bestreek (het was 1 Amerikaanse tegen 3 Duitse divisies) konden de Duitsers er niet door heen breken.

### **Naar Vielsalm**

In de nacht van 24 op 25 december lagen Company A en B van het 508th PIR van het 82nd Airborne Division nabij de vernielde brug van Vielsalm. Nadat de Duitsers de brug 'gerepareerd' hadden in de nacht werd na een artillerie bombardement het 508th aan gevallen. Zware gevechten ontwikkelden zich met het Duitse 19de Regiment. Langzaam moest het 508th zich terug trekken. over Odrimont. Later die nacht werd Villettes en Erria aangevallen door het 19de, maar hier werd de opmars eindelijk gestopt door twee artillerie bataljons. De tegenaanval de volgende dag door het 3th Battalion op de Duitse stellingen in Erria en Villettes was succesvol. Meer dan 100 gedode Duitsers werden later geteld.

Aan de uitvalsweg (N 675) richting Recht (over Poteau), staat een Sherman tank met een 67mm kanon. Het herdenkingsbord herinnert aan de dappere strijdt die het 7th Armored Division vocht van 17 tot 23 december om St.Vith te behouden. Deze vertragende actie was van belang zodat het Amerikaanse leger zich op kon maken om de defensie te westen van hier te versterken.



*De Sherman van Vielsalm*

### **Hoe het afliep, 'The Sad Sack Affair'**

Op 28 december probeerde 6de Panzer Leger een laatste uitbraak vanuit het gebied rond Sadzot (500 meter ten zuiden van Briscol aan de weg tussen Erezee en Granmenil). Het 12de SS Panzer zette het 25ste Panzer Grenadier in met enkele onderdelen van het 2de SS Panzer. In de donkere nacht wisten onderdelen van het 25ste Panzer Grenadiers via een gat in het 289th door te breken en Sadzot binnen te vallen. General Hickey stuurde direct het 509th PIR van het 82nd Airborne Division die kant op. Deze maakten een omtrekkende beweging rond Sadzot. De Duitsers probeerden artillerie op hen te plaatsen maar door communicatie stoornissen vielen de granaten tussen hun eigen mensen. Bij daglicht zette het 509th PIR eigen artillerie in. Om 11.00 uur die morgen was het voorbij en werd de deur rond Sadzot gesloten. Maar er bleef een gat in deze linie bestaan. Vele schermutselingen volgden nog voor pas op de 29ste het gat hier gesloten was. Het was de laatste offensieve actie van de Duitsers. Veldmaarschalk Model gaf dezelfde dag nog de order aan Sepp Dietrich om defensief te gaan. Niet dat de uitgeputte Duitsers rust kregen. Vanaf 3 januari 1945 zetten de Amerikaanse divisies hun aanval in vanuit het zuiden en noorden om de 'punt eraf te knippen' naar Houffalize.

In Houffalize is als monument nog een PzKpfw V Panther, Ausf G te vinden. Minus een enkel onderdeel ziet deze tank er wonderbaarlijk goed uit. Er zijn enkele binnenwielen verplaatst naar de buitenzijde om voor het gezicht toch een compleet rups-loop gebeuren te tonen.



*De Panther van Houffalize*